

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

223. An si quis furatus est librum historiarum ex bibliotheca regularium, si
habet animum solvendi pretium duplicatum, peccaverit, & adhuc teneatur
ad restitutionem dicti libri` Ex p. 10. tr. tr. 13. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Capituli, ex Sixto V. *Constit. 45. Detestabilis*, quam extendit Naldus *ver. Societas*. Sed bancum dictum sic negotiatur per contractum societatis; ergo huiusmodi pecunia distrahi potest, sicut si daretur particulari personæ, & eo magis cum possit repeti ad articulum reponentis, & sic patet, multum discrepare à censu, cuius pecunia repeti non potest, sed tantum accipi, quando offertur ab eo qui censum vendidit, & in censu adest perpetuitas quæ non in banco. Tum quia sicuti voluntariè exposita fuit lucro, ita illo expoliari potest per repetitionem, quod bancum negare non potest, ac proinde tunc amittit rationem rei pretiosæ, cum non amplius dicatur frugifera ex conditione ipsius contractus, & sic nulla est secunda ratio in contrarium adducta. Nec dicas, pecunia, censu extincto, non amplius dicitur frugifera, ac proinde neque pretiosa; ergo alienari poterit; quia respondeo, pecuniam exponi per contractum census, ut perpetuo sit frugifera; cum non possit repeti ab exponente, utique vera pecunia banci, quod signum est perpetuo non exponi lucro; deinde per pecuniam census emptor emit tale ius, quod computatur inter mobilia, cum fundetur in re stabili, & frugifera. Clem. *exius, de verborum significat. & ibi Gloss. ver. Cuiusque annui*, ius autem, quod competit danti pecuniam ad bancum non est quid immobile, sed mobile, & reuocabile ad nutum dantis. Ita Bordonus, cui ego addo Castrum Palam *tom. 2. tractat. 11. disput. vnic. punct. 15. §. 1. numero 6. Mantica de consuetud. ultim. volum. lib. 9. titul. 9. num. 2.* & alios. Itaque hanc sententiam probant Palaus, & Bordonus, quia non est obligatio in bancis Campforum conferuandi, cum solum ibi ponatur interitum, dum se offert necessitas illam consumendi; sicut enim voluntariè fuit exposita lucro; ita potest repeti, nec bancum potest negare, sicut non negatur, ut patet in banco S. Ambrosij Medionali; restituta autem est res mobilis ut Boerius *suprà*, nec habet rationem rei pretiosæ, cum non amplius dicitur frugifera ex conditione ipsius contractus. Cum igitur huiusmodi pecunia sic exposita non habeat perpetuitatem fructificandi, quantum est ex vi contractus, ut contingit in pecunia exposita in emptione census, debet computari inter mobilia, quæ seruando seruari non possunt. At si hæc ratio valeret, etiam pecunia Ecclesiæ collocata in montibus, seu loca montium, diceretur bonum mobile, ac alienabile absque solemnitate; cum talis pecunia voluntariè collocetur in prædictis montibus, & possit repeti, & non sit perpetuo frugifera, quantum est ex conditione contractus, & ut redditis dicatur res immobilis sufficit ut duret ad longum tempus, nempe ad decennium, vel ad beneplacitum, ut pariter supra ostensum est. Et idem ex hac ratione nouissimè Pater Angelus Bossius in *Mor. Var. tom. 3. titul. 18. §. 6. numero 417.* putat non esse recedendum in casu proposito à negatiua sententia; nam pecunia notabilis quantitatis posita in banco Campforum (cuiusmodi Lugduni, Genæ, Venetiis, & etiam Medionali bancum S. Ambrosij) seu cambiis, scenori apud Campores, vel argentarios, seu mercatores, seu actuali negotiationi cum lucro exposita. Hanc enim non nomine mobilitatem, sed immobilium venire, & comprehendi, tradunt Baldus in *cap. cum causa, de re iudic.* Bossius, & alij; quod probatur, quia repositum ad honestum lucrum dicitur in redditu annuo, ut loco citato Simoncellus, dicens esse clatum; annui autem redditus inter mobilia computantur. Clem. *Exius de paradiso, de verb. sign. & larè* supra ostensum est; quare si huiusmodi pecunia sit minoris, non potest alienari sine iudicis decreto, ut loco citato Simoncellus; Si Ecclesiæ, non poterit

alienari sine solemnitate iuxta sacros Canones, & Extrauagantem, *Ambitiosa*: in alienatione rerum Ecclesiæ requisita. Quod magis confirmat Simoncellus, quia bona minoris, & Ecclesiæ, quæ seruando seruari possunt, non possunt alienari non seruatis debitis solemnitatibus, ut de bonis minoris, *leg. 1. & toto titul. ff. de rebus eorum, & de rebus Ecclesiæ. d. Extrauag. Ambitiosa.* Sed huiusmodi pecunia dicitur posse seruando seruari, cum illa res dicatur posse seruari, ex qua fructus percipitur, & nihilominus seruetur. Videtur autem circa dubium, quod huiusmodi pecunia conferuatur, ex eaque fructus percipitur, non minus quam ex possessionibus; & prædiis. Vide etiam Quarantam *versic. alienatio, numero 5.* ubi etiam dicit, pecuniam Ecclesiæ, quæ conferuatur, ut deseruiat, pro locatione ad pompam, iuxta *l. 3. §. fin. cum seq. ff. commodat.* non posse alienari sine solemnitate, & causa; eo quod, cum talis pecunia sit in fructu, connumeretur inter mobilia, vel saltem mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt.

2. Itaque ex omnibus dictis ego puto utramque sententiam circa propositam questionem in titulo resolutionis suam habere probabilitatem, sed an census computetur inter bona mobilia, & pecunia retracta ex redemptione census Ecclesiæ possit distrahi absque facultate Apostolica, vide nostrum Patqualigum in *qq. Canon. Centur. 2. q. 173. per tot.*

Sup. hoc facta in Ref. 19. ex §. vii. lege doctrinam, vers. quamuis autem.

RESOL. CCXXIII.

An, si quis furatus est librum Historiarum ex Bibliotheca Regularium, si habet animum soluendi pretium duplicatum, peccauerit, & adhuc teneatur ad restitutionem dicti libri? Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 44.

§. 1. Negatiuè respondet Carolus de Baucio *Miscellaneis Cas. conscientia, tom. 2. opusculo 3. questione 284.* Tum quia vile negotium gessit Monasterij; tum quia liber Historiarum de rebus non Sacris parum aut nihil vile affert legentibus, & præcipuè Regularibus qui debent dare operam Theologiæ, rebus moralibus, ac cogitationi rerum sacrarum: ergo Superior Monasterij non est rationabiliter inuitus. Ita ille.

2. Sed ego huic sententiæ non adhæreo; nam licet Regulares debeant præcipuè dare operam Theologiæ Scholasticæ, Morali, & Positiuæ, tamen negandum libros Historiarum, parum, aut nihil esse viles Religiosis: nam idem dicendum esset de libris aliarum Scientiarum, quod dicere est absurdum: ergo peccaret quis, & teneretur restituere dictos libros, si illos furaretur ex aliqua Bibliotheca Regularium: nam illos possideret inuito Domino. Et si doctrina Baucij esset admittenda, sequeretur, à fortiori quod si aliquis ex Bibliotheca alicuius Sæcularis furaretur librum v.g. Theologicum, non peccaret, si haberet animum soluendi pretium duplicatum: sed hoc non est admittendum. Ergo.

3. Nec obstat animus largiendi duplicatum stipendium; nam sic plures res furari possent inuito Domino; & res furata quando existat in propria specie restituenda est. Adde, quod in casu nostro, si ille liber in foro facile esset venalis, ad quid furaretur cum duplicato stipendio? Si non facile venalis in foro inuenitur, rationabiliter superior Religionis est inuitus. Ergo, &c.

RESOL.